

Nemanja Mitrović

ATINA

Čovek je životinja nad životinjama! – uskliknuo je Prometej i blatnjavim rukama uzbuđeno zagrlio Atinu, zadihanu od ulivanja životnog daha i božanskog duha u kipove koje je Prometej umesio od zemlje.

Sin titana Japeta, tvorac prvih ljudi, bio je očigledno prezadovoljan svojim delom, toliko da se razborita Atina začas zabrinula da će njegovo ludilo zaraziti ljude koji su, meki kao neko tek probuđen, zbunjeno blenuli u svoje božanstvene roditelje.

Prometej je još zaljubljenio milovao svoju kaljavu čeljad, doterujući pojedine crte, a naročito se posvetio glađenju ženine guze.

U nameri da savršeno zaokruži guzu prve žene, zaneti tvorac je dodavao sve više i više zemlje i da Atina nije pokazala da ju je izdalo strpljenje, ko zna dokle bi on tako.

Prometej je potapšao ženu po guzi i prva žena je prva načinila prve korake, a muškarac je pošao za njom, opčinjeno zagledan u savršeno izvajanu guzu.

Sa usana muškarca otkinuo se glas sličan režanju i lavežu, a sa ženinih su potekle reči slične mjauku.

Muškarac se smejavao kao magarac, a smeh žene je ličio na kokodakanje kokoši, jer ih je Prometej ispunio osobinama koje je uzeo od raznih životinja.

Niko ne zna tačno kako je uspeo da zaviri u životinjske duše i ukrade im tajne, jer je to učinio po mrklj noći.

Verovatno je to učinio po mrklom mraku, jer je tada mogao da se kreće neprimećen, a osim toga, životinje su spavale pa nisu mogle da bdiju nad tajnama.

Prometej je pod plaštom noći mogao da zavuče ruku u usta životinja i da im iz utrobe uzme dašak topline i duše, časak glasa i sna.

Dragoceni plen je ulepio zemljom od koje je umesio prve ljude, a zatim im je Atina poljubila usne i probudila ih iz mrtvog sna.

Moguće je da su ljudi tako svadljiva i nesrećna stvorenja zato što Prometej u mraku nije imao vremena da bira osobine kojima ih je ispunio.

Zbog tih pomešanih osobina koje čine da se lako zavade jedni s drugima, ali i sami sa sobom, ljudi vekovima neprestano ratuju.

Njihova razborita pramajka Atina stara se o tome da ni rat ne pretvori sve ljude u zveri, kako njena i Prometejeva deca ne bi nestala s lica Zemlje.

LIKAON

Jednom je Zevs, obavešten da se na svetu događaju zlodela bez broja, sišao sa Olimpa na zemlju, da obiđe ljude i lično se uveri u verodostojnost priča koje je čuo.

Odasvud je dopirao smrad pečenog mesa. Zevs se zgrozio nad tim, a još više se zapanjio kad je shvatio da su to žrtve njemu i drugim bogovima.

Ko danas mirne duše zakolje životinju, sutra će mirno zaklati i čoveka – pomislio je Zevs.

I zaista, ubrzo ga je bogohulni arkadijski kralj Likaon ponudio ljudskim mesom. Pošto je svirepog Likaona pretvorio u vuka, još dugo nije mogao da stiša gnev.

Iz očiju su mu sevale munje, a pljusak njegovih suza, koje ništa nije moglo da zaustavi, potopio je Zemlju i podavio sve živo.

Samo su se pobožni Deukalion i njegova žena Pira po Posejdonovom savetu blagovremeno ukrkali u lađu i tako preživeli potop.

Kad je voda stala da se povlači, doplovili su do planine na kojoj se dizao hram posvećen Temidi i tu, sledeći uputstvo boginje, stvorili nove ljude od kamena.

Pre potopa, sva stvorenja su govorila istim jezikom i ne samo da su bila sposobna da se razumeju, nego je svako sa svakim mogao da se pari i začne potomstvo.

Nije bilo kraja raznovrsnosti i šarolikosti živog sveta. Ne samo kentauri, ljudi-konji ili sirene, žene-ribe, nego su i ljudi-vukovi, ljudi-šišmiši, vukovi-šišmiši i slična, to jest različita čuda vrvela morem, zemljom i nebom.

Zgađen Likaonovim zločinom, Zevs ga je pretvorio u vuka, a zatim poslao potop i oduzeo životinjama moć govora i slobodu da se množe među sobom.

Posle potopa, životinje su do daljeg, ili zauvek, ostale zatvorene u zasebne vrste koje se među sobom ne razumeju i ne vole nego većito gone i proždiru jedne druge, većito strahuju i beže jedne od drugih.

Iako su novi ljudi, koje su od bačenog, pa time pokrenutog, oživljenog kamenja stvorili Deukalion i Pira, bili odvojeni od životinja, u njima je ipak preživelo još mnogo životinjskih osobina.

Dan-danas, ne samo posredno, u postupcima nego i u liku i telesnoj građi kod raznih ljudi prevladavaju goveđe, kokošije, lisičje, riblje ili kakve druge crte koje podsećaju na slobodno životinjsko carstvo pre potopa.

Kao što se zverska priroda krije u ljudskoj, ime zlog arkadijskog kralja Likaona skriveno je u imenu pobožnog Deukaliona.

NOJE

Pljusak je danima žedno gutao zemlju. Potop je rastao, pretvarajući planine u ostrva, a gradove u grobove. Životinje su ćutale u mraku Nojeve lađe, u mraku utrobe iz koje je trebalo da se rode za novi život.

Žmureći zatvorenim i smolom zatisnutim kopcima, slepa lađa je plutala kao mahuna nošena strujama potopa koji je progutao i najviši planinski vrh.

Zemlja je postala dno divljeg okeana koji je olujnom brzinom i snagom gonio preko potonulih planina talase velike kao planine.

Te vodene planine sudarale su se i rušile u prah dok se potop jednog dana nije smirio. More se opružilo i mirnim talasima lizalo svoju blistavu dlaku koja se još kovrdžala u retkim virovima ponad najviših planinskih vrhova.

Ptice su letele nad morem dok se nisu umorile i utopile. Samo su galebovi, plovke, gnjurci, guske, labudovi i druge vrste ptica sposobnih da plove preživeli potop, ali za njih više nije bilo hrane.

Labudovi, guske i patke su tužno gakali dok ne bi promukli i zamukli, i samo su se još galebovi ledeno osmehivali nad morem.

Voda se smirila, kao da je i ona umrla nad zamrlom, utopljenom zemljom. Samo bi je ponekad uznemirila neka neman, izranjajući da zgrabi klonolog labuda koji nije nalazio snage za svoju jedinu pesmu.

A onda je pljusak prestao, bujica je stala da se povlači i jedan po jedan planinski vrh se ponovo rodio iz vode.

U mraku lađe, životinje nisu znale koliko je dana i noći prošlo otkad su ukrcane. Uspavane njihovom talasa, nije ih probudio oštar udarac pramca u obalu, jer je lađa pristala sasvim nežno i nečujno, već ih je uznemirilo baš njeno mirovanje.

Pred Nojem se širio pust i beživotan, kaljav svet, onakav kakav je izgledao pre stvaranja, ili u prvom času stvaranja i Noje nije osećao tugu koja se ne da izraziti već spokoj kojim nisu potrebne reči.

Kad se u samoći nadivio prizoru gole, sive zemlje, otvorio je lađu i pustio napolje životinje koje su radosno udisale svež vazduh, veselo igrale po novorođenoj zemlji i zahvalno pevale pesme bez reči, himne neizrecivog zadovoljstva životom, iako iz blata još nije izraslo ništa za jelo.

Prolazili su dani, voda se povlačila, a zemlja rasla, iz zemlje su rasle prve biljke, a onda su na Nojevo ostrvo pristali Deukalion i Pira.

Noje, njegova žena i životinje su ljubazno dočekali goste, ali je teško bilo sporazumeti se, jer su govorili različitim jezicima.

Počeli su već da se gledaju ispod oka, kad je podno strme obale Nojevog i Deukalionovog ostrva pristao još jedan došljak.

Bio je to filozof Platon, glavom i isto tako negovanom bradom. Platon se počeošao po bradi i objasnio:

– Vidim da je došlo do nesporazuma, pa sam brže-bolje doplovio iz Atine da sprečim ili, ako sam već zakasnio, makar izgladim spor među vama.

Začudo, i Noje i Nojeva žena i Deukalion i njegova žena Pira, svi su razumeli Platona kao da nisu poticali iz različitih zemalja.

– Nema tu nikakvog mesta čuđenju, dragi moji – nastavio je da objašnjava Platon koji se u tome snalazio isto toliko koliko je u tome uživao – sasvim je prirodno da me svi razumete jer pričam latinski.

Da budem jasan, svi smo mi likovi bez lica, ili, ako više volite, imena bez tela, junaci iz priča koje su potekle na različitim jezicima, ali su se u pisanom obliku, baš kao i ovom pri-

likom, u odori tkanoj od slova, ako ne prvi put, a onda najčešće pojavljivali u latinskim tekstovima.

– Gde smo? – pitao je Noje, na nečujnom latinskom koji je neviđeno ličio na srpski.

– U priči – odgovorio je Platon.

– U kakvoj priči – želeo je da se orijentiše Noje, izgubljen od dugog lutanja bez mape i kompasa koji će biti otkriveni tek posle mnogo vekova.

– U priči koja nosi tvoje ime – pokušao je da ga umiri slavni filozof.

– Da, ali gde u priči? Da li je ovo pod nama Ararat ili Avala?

– Ni jedno ni drugo, ili, ako više volite i jedno i drugo, a sve u svemu, Vavilonska kula, spomenik ljudskoj taštini i neslozi, uzrok vašeg nerazumevanja, kao i mojeg dolaska i objašnjavanja.

Nije čudo da nas nisu privukli ni Ararat ni Avala nego baš Vavilonska kula, jer mi nismo stvarni nego književni junaci, za nas ne postoje zemaljske planine i mora nego samo nebeske reči.

Prirodno je zato što smo se u jednom ovako važnom, takoreći prelomnom trenutku našli na tako čuvenom mestu kakvo je Vavilonska kula, raskrsnica i vetrometina jezika, svetskog jezika koji se rasprišio u bezbroj svetskih jezika.

– Izvinite, gospodine – obratila se Platonu Pira, Eva novog sveta, kako ju je zvao Noje, ali samo u sebi, da ne bi izazvao ljubomoru svoje žene i Pirinog muža Deukaliona – da li ste Vi onaj Platon koji je onako zanosno pisao o Atlantidi?

– Kako se uzme, gospođo – odgovorio je Platon.

– Kako to kako se uzme?

– Pa tako što ću o tome tek pisati – nasmejao se Platon grohotom i vrlo zadovoljan što je tako glupo nadmudrio Evu novog sveta, glasno se pljesnuo šakom po kolenu, a zatim dodao, u pola glasa, zaverenički zaklanjajući usta istom šakom:

– Draga moja, to jest ne baš moja nego Deukalionova Piro, a možda i Nojeva, ko će znati kad on to ne kazuje i ne pokazuje, tek, razume se da ću tek pisati o Atlantidi jer je to svet koji je prethodnih dana progutao potop.

– Izvinite, ali ja više ne verujem da ste Vi Platon, pa Vi ni sami ne znate šta ste napisali – pobunila se Pira.

– A otkud Vi znate šta sam napisao kad ste živeli, ako ste uopšte živeli, mnogo vekova pre nego što sam to napisao? – odvratio je Platon i uzbuđeno se počeo po bradi koja mu se pri tom odlepila i spala s lica, potvrđujući Pirinu sumnju.

– Fuj! I ta otužna papazjanija od izmešanih jevrejskih, grčkih i ko zna čijih sve mitova, bez ikakvog poštovanja istorijskog redosleda – vikala je Eva novog sveta.

Od besa je pljuvala i pravila lapsuse, povremeno su joj izletale reči koje nije razumela, iz nekog stranog jezika, a zatim joj se glas razbio u lavež, a lavež slio u vučje zavijanje, u preteći jecaj.

I dok je tako odgovarala Platonu, ostali brodolomnici su je gledali sa potpunim nerazumevanjem, očima koje su se mirno pretvarale u životinjske, a zatim, besno, u zverske.